

Missvisande att hävda att integrationen blivit bättre

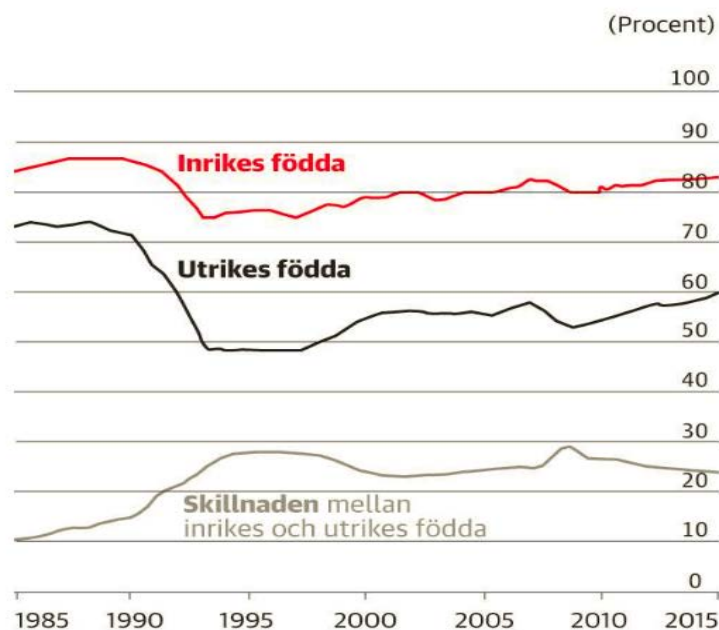
Dagens Nyheter den 1 april 2017

Sverige kommer att få allvarliga sociala och politiska problem om vi inte lyckas integrera invandrarna. Integrationen på arbetsmarknaden är särskilt viktig; om vi inte lyckas få invandrare i jobb väntar utanförskap, social oro, etniska konflikter och främlingsfientlighet.

Fram till början av 1990-talet var integrationen hygglig (om än långt ifrån fullständig). De två övre kurvorna i diagrammet nedan visar att andelen förvärvsarbetande bland invandrarna då låg på drygt 70 procent, jämfört med drygt 80 procent för inrikes födda. Men som framgår av diagrammet slog 90-talskrisen betydligt hårdare mot invandrare än mot infödda. I dag ligger andelen sysselsatta bland invandrare fortfarande långt under den nivå som rådde före 90-talskrisen.

Andel förvärvsarbetande i åldersgruppen 20-64 år

Källa: SCB (RAMS)

Det finns åtminstone två förklaringar till att andelen förvärvsarbetande sjönk särskilt kraftigt just för invandrare. Den ena förklaringen är att invandrare i genomsnitt har sämre utbildning och kontaktnät på arbetsmarknaden än infödda; de är arbetsmarknadens mest utpräglade outsiders och drabbas därför hårdare av lågkonjunkturer. Den andra förklaringen är den stora flyktinginvandringen vid 1990-talets början i samband med Bosnienkriget.

När man tolkar detta diagram är det viktigt att hålla isär kortsiktiga konjunktoreffekter och långsiktiga trender. För att kunna säga någonting om den långsiktiga trenden bör man jämföra år med ungefär samma konjunkturläge. Eftersom sifferserien i diagrammet slutar i en högkonjunktur är det därför lämpligt att jämföra sysselsättningsläget 2015 med ett annat högkonjunkturår, exempelvis 1985 eller 1990.

Om man enbart tittar på statistik från mitten av 1990-talet och framåt, vilket flera debattörer faktiskt har gjort, får man en skev bild utvecklingen (se till exempel Dagens Nyheter den 16 februari). I mitten av 1990-talet rådde fortfarande en djup lågkonjunktur i Sverige. Under den följande konjunkturuppgången har visserligen förvärvsfrekvensen ökat för både inhemskt och utländskt födda (och konstigt vore det väl annars), men att därför hävda att integrationen blivit bättre under de senaste decennierna skulle vara missvisande. Det handlar i hög grad om en återhämtning från den värsta konjunkturkris som drabbat Sverige i modern tid – och för invandrarna har denna återhämtning varit ofullständig.

Man kan åskådliggöra utvecklingen bättre genom att fokusera på avståndet mellan de två övre kurvorna i diagrammet. Detta avstånd, som visas i den nedre grå kurvan, kan helt enkelt ses som ett mått på bristande integration på arbetsmarknaden. Avståndet ökade dramatiskt i samband med 90-talskrisen och Bosnienkriget, och har därefter bara minskat marginellt, trots pågående högkonjunktur.

Här ser man också att den återhämtning som skett efter finanskrisen 2008 har varit begränsad. Just den senare återhämtningen har gett upphov till många optimistiska kommentarer om integrationen (som till exempel inrikesminister Anders Ygeman i SVT:s Aktuellt den 9 mars). Men man måste komma ihåg att det även här i hög grad rör sig om ett kortsiktigt konjunkturfenomen.

En viktig förklaring till den ofullständiga integrationen under senare år är att invandrargruppen har blivit alltmer svårplacerad på arbetsmarknaden, på grund av gruppens förändrade sammansättning. Det kulturella avståndet mellan infödda och nya invandrargrupper har ökat, och de nya grupperna har en större andel lågutbildade. Det senare är speciellt allvarligt eftersom den svenska arbetsmarknaden inte är anpassad för ge sysselsättning också åt lågutbildade. Dagens stora integrationsproblem gäller därför främst den stora volymen av lågutbildade invandrare.

Försämrad integration, uttryckt som en långsiktigt ökad skillnad i förvärsarbete mellan infödda och invandrare, är inte unikt för Sverige. Men det är anmärkningsvärt att vårt land har hanterat integrationen sämre än de flesta länder. Skillnaden i förvärsarbete mellan infödda och invandrare är nämligen betydligt större i Sverige än i praktiskt taget alla andra västländer. Och detta gäller oavsett om man inkluderar eller exkluderar studerande, och oavsett om man tittar på högutbildade eller lågutbildade. (Se "Indicators of Immigrant Integration", OECD 2015)

Det är märkligt att ett land som visat sig så dåligt rustat att ta emot invandrare ändå har tagit emot långt fler än andra västländer. Egentligen är det omoraliskt att uppmuntra invandring när man inte lyckas bättre att erbjuda invandrarna arbete och bostad.

Hur kommer det då att bli i den närmaste framtiden? Om dagens högkonjunktur fortsätter några år till får man räkna med att antalet sysselsatta invandrare kommer att öka, eftersom det nu råder praktiskt taget full sysselsättning för infödda. Mot detta ska vägas att det samtidigt kommer ut allt fler invandrare på arbetsmarknaden – inte minst på grund av den stora flyktingvågen under 2014 och

2015. Det är därför stor risk att integrationen, mätt som skillnaden i sysselsättning mellan svenskfödda och utlandsfödda, försämras under kommande år, särskilt när dagens högkonjunktur klingat ut.

Mot bakgrund av att Sverige hittills har misslyckats med integrationen kan man tänka sig två framtida scenarier:

- Ett scenario innefattar genomgripande strukturella reformer av arbets- och bostadsmarknaderna, i kombination med ett batteri av utbildningssatsningar och sysselsättningssubventioner. För att denna politik ska lyckas fordras naturligtvis att åtgärderna kombineras med en restriktiv invandringspolitik under kommande decennier.
- Ett annat scenario är att vi avstår från att i grunden reformera arbets- och bostadsmarknaderna – och därför enbart begränsar oss till traditionella åtgärder, såsom utbildningssatsningar, sysselsättningssubventioner och samarbetsprogram mellan arbetsmarknadens parter. Det gamla vanliga, således. Men just sådana åtgärder har ju Sverige redan prövat i stor skala under många år utan större framgång när det gäller integrationen. Det är stor risk att Sverige trots detta väljer det senare scenariot.

Assar Lindbeck, professor
IFN och Stockholms universitet

Mats Persson, professor
Stockholms universitet